Аляксандр ЯКІМЕНКА:

«Нам яшчэ трэба знайсці сваю разыначку. А яна ёсць і дапаможа абыгрываць найлепшыя каманды свету»

СЁЛЕТА беларускаму хакею на траве спаўняецца 45 гадоў. У 1978-м Савецкі Саюз актыўна рыхтаваўся да Алімпійскіх гульняў, якія ў 1980-м прымала Масква, і спартыўнае кіраўніцтва СССР хацела выставіць на хатнюю Алімпіяду моцныя каманды, у тым ліку — па хакеі на траве. У той час гэты від спорту яшчэ не меў такіх багатых традыцый і моцных школ, як іншыя гульнявыя віды. Таму ўсе саюзныя рэспублікі рынуліся развіваць хакей на траве. Асновай былі, як не складана здагадацца, прадстаўнікі хакея на лёдзе і рускага хакея. У Беларусі першымі памянялі лёд на траву гомельскія хакеісты. У Гомелі раскрыўся талент Аляксандра Якіменкі, цяперашняга старшыні Беларускай федэрацыі хакея на траве. Гэты від спорту развіваўся на яго вачах і пры яго непасрэдным удзеле. Яны разам мацнелі і дабіваліся поспехаў. За 45 гадоў хакей на траве прарабіў каласальны шлях, а яго сям'я папоўнілася новымі відамі — індархакеем і Hockey5s. І сёння «летні хакей» з упэўненасцю глядзіць наперад. Пра мінулае, сучаснасць і будучыню беларускага хакея на траве Аляксандр Якіменка распавёў у інтэрв'ю «Звяздзе».

— Аляксандр Леанідавіч, напэўна, не памылюся, калі выкажу здагадку, што вы свой спартыўны шлях пачыналі з хакея на лёдзе.

— Не памыліцеся. Я як тыповае савецкае дзіця з першага класа займаўся хакеем з шайбай у Генадзя Барысавіча Аляхновіча. У 16 гадоў я ўжо гуляў за каманду майстроў «Экран». У 1982 годзе першы раз узяў у рукі клюшку для хакея на траве. Набліжалася Спартакіяда народаў СССР, і каманду па хакеі на траве збіралі з «традыцыйных хакеістаў». Новы хакей мне спадабаўся не менш за стары. І досыць працяглы час раніцай я хадзіў на трэніроўку па хакеі з шайбай, увечары — па хакеі на траве. У перапынку паміж трэніроўкамі вучыўся.

— Што стала вырашальным у вашым выбары на карысць хакея на траве?

— Від спорту толькі развіваўся, канкурэнцыя сярод гульцоў была значна ніжэйшая, адкрываліся вялікія перспектывы. Для спартсмена што галоўнае? Правільна, спаборніцтвы. У той час праводзілася шмат турніраў па хакеі на траве, праходзілі нават асобныя чэмпіянаты СССР сярод гульцоў пэўнага ўзросту. Наша гомельская каманда «Лакаматыў» была базай для зборнай БССР, і я зразумеў, што хакей на траве адкрывае мне больш перспектыў. Мы актыўна выступалі на Спартакіядах народаў СССР, шматлікіх турнірах. У 1985 годзе наша зборная выйграла чэмпіянат СССР сярод гульцоў 1967 года нараджэння. Калі мне было 18 гадоў, я атрымаў запрашэнне выступаць за каманду СКА-Свярдлоўск, адну з наймацнейшых у Савецкім Саюзе. Да таго ж у Свярдлоўску я мог гуляць у хакей і служыць у арміі. У мяне ўжо быў набыты білет, але трэнер Уладзімір Жмакін пераканаў мяне застацца ў Мінску, тут патрэбны былі моцныя гульцы. Я пераехаў у Мінск, стаў гуляць за «Буравеснік». Наша каманда вельмі годна выступала. Мы нават даходзілі да фіналу Кубка СССР, дзе сустрэліся са СКА-Свярдлоўск. Мы, на жаль, прайгралі, але, тым не менш, дайшлі да фіналу, дзе сустрэліся з моцным сапернікам. Магчыма, калі б я паехаў у Свярдлоўск, то ўвайшоў бы ў зборную СССР, выступаў на Алімпійскіх гульнях, чэмпіянатах свету. Але і без гэтага я ўваходзіў у зборную СССР, быў на заключным зборы перад Алімпійскімі гульнямі 1992 года. У Барселону не паехаў не з прычыны спартыўнага майстэрства. Аднак тое, што я гуляў у складзе зборнай СССР, лічу сваім вялікім дасягненнем. У дзяцінстве маімі кумірамі былі браты Плешаковы, зоркі савецкага хакея на траве. Яны прыязджалі да нас на зборы, і кожны марыў стаць такім жа спартсменам. А праз 10 гадоў я гуляў з імі ў адной камандзе і па-вар'яцку ганарыўся, што дайшоў да ўзроўню майстэрства сваіх куміраў.

— Як вядома, у часы перабудовы і наступнага развалу Савецкага саюза спорту было вельмі несалодка. Як гэты складаны перыяд перажываў хакей на траве?

— Многія гульцы пайшлі на рынак прадаваць машыны, таму што трэба было за нешта жыць. Сярэдні заробак складаў 12 долараў. Як хакей на траве выжыў — незразумела. Думаю, уся справа ў любові да гэтага віду спорту і энтузіязму, які кіпеў у трэнерах і спартсменах. Толькі дзякуючы гэтаму мы пераадолелі ўсе цяжкасці і нават прымножылі свае поспехі. Далёка не ўсім постсавецкім краінам гэта ўдалося, нават тым, у каго традыцыі ў хакеі на траве нашмат багацейшыя. Я ўдзячны людзям, якія нас вучылі, якія стваралі і развівалі гэты спорт. І гэта не прыгожыя словы. У 1992 годзе, пасля распаду СССР, наша зборная выйграла ў Маскве турнір за права прадстаўляць СССР ва ўсіх спаборніцтвах пад эгідай міжнароднай і Еўрапейскай федэрацый па хакеі на траве. У 1994 годзе ў Аўстраліі мы выступалі на Кубку свету, дзе занялі 1 месца. А ў 1997 годзе каманда Мінска заняла чацвёртае месца ў розыгрышы Кубка ўладальнікаў Кубкаў еўрапейскіх краін. Менш як за 20 гадоў развіцця хакея на траве мы дайшлі да такіх поспехаў. Гэта сапраўды дарагога варта.

«Я шчаслівы, што ёсць людзі, якія дапамагаюць нашаму любімаму віду спорту жыць і развівацца. Я буду толькі рады, калі будуць прыходзіць людзі з новымі ідэямі. Спадзяюся, што хакею на траве не нашкодзіў, а дапамог у яго развіцці. Сёння ў кожным рэгіёне ёсць стадыёны, у нас няма праблем з інвентаром. Вядома, калі б нашы папярэднікі не ўзяліся развіваць малавядомы від спорту, нічога б гэтага не было».

— У чым сакрэт?

— З намі працавалі трэнеры, горача ўлюбёныя ў свой від спорту. Уладзімір Жмакін, Генадзь Аляхновіч, Валерый Клімовіч, Канстанцін Карыцкі, Аркадзь Лябедка і многія іншыя — усе прафесіяналы і фанаты сваёй справы. Характар і талент кожнага спартсмена — заслуга яго трэнера, асабліва першага. Калі б Генадзь Аляхновіч не заклаў патрэбныя якасці, у мяне не было б ні спартыўных, ні адміністрацыйных дасягненняў. Таму я вельмі ўдзячны ўсім трэнерам, якія са мной працавалі. І не стамляюся ўсім паўтараць, што любое дзіця ідзе на трэнера. Менавіта трэнер спачатку павінен зацікавіць гэтым відам спорту, а затым ужо выхаваць прафесіянала.

— Напэўна, такі падыход вам дапамагаў, калі вы былі трэнерам?

— Так, але я быў дзяржаўным трэнерам, а гэта больш адміністрацыйная праца. Я стаў дзяржаўным трэнерам у 1996 годзе, вельмі складаным для хакея на траве: былі закрыты дзіцячыя школы, стадыёнаў было вельмі мала. Вялікае шчасце, што на хакей на траве звярнуў увагу Прэзідэнт, ён даў даручэнне адрадзіць яго. Зноў пачалі адкрывацца аддзяленні ў дзіцяча-юнацкіх спартыўных школах, быў адроджаны хакей у Гомелі, пабудавалі стадыёны ў Гомелі, Оршы, рэканструяваны палі ў Гродне і Брэсце. У 2003 годзе было адкрыта знакамітае поле ў мінскім парку Горкага. Яго адкрываў асабіста Прэзідэнт, і на адкрыцці мы ўручылі яму клюшку як сімвал адраджэння гэтага віду спорту. Сёння заняткі хакеем на траве бясплатныя, што, вядома, прываблівае дзяцей. Засталіся ў мінулым праблемы з інвентаром. Нават цяпер, калі мы адхіленыя ад міжнародных стартаў, атрымалі ад міжнароднай федэрацыі 400 клюшак і 13 камплектаў варатарскай формы для дзіцячых школ. У нас у цэлым выдатныя адносіны з кіраўніцтвам міжнароднай федэрацыі, мы не раз атрымлівалі гранты. Яны бачаць, колькі дзяцей у нас займаецца — толькі ў сістэме дзіцяча-юнацкага спорту 1,5 тысячы. І мы бяром не колькасцю, а якасцю. У 2020 годзе хакейны клуб «Мінск» заваяваў «бронзу» Кубка клубных каманд Еўропы. У 2019 годзе нашы дзяўчаты выступалі ў фінале чэмпіянату Еўропы па хакеі на траве, куды адбіраюцца восем наймацнейшых каманд кантынента. У Еўропе 44 краіны развіваюць хакей на траве, і мы былі ў васьмёрцы наймацнейшых. Пазіцый не здаём і зараз, упэўнена ідзём да сваіх мэт.

— І якія ж яны?

— Як і ўсіх людзей спорту — выступіць на Алімпійскіх гульнях. Я разумею, што жаночай зборнай гэта больш рэальна, чым мужчынскай. Цяпер наша жаночая зборная займае 20-е месца, на Алімпійскіх гульнях выступае 12 каманд. За гадоў два гэта ўсё не вырашаецца, але пры нармальнай сістэме праз пэўны час мы маем шанц на алімпійскую пуцёўку. Нам трэба ствараць сваю сістэму: удасканаліць існуючую, узяць нешта ад замежных калег, і мы атрымаем свой высокі вынік. Беларускія хакеісты вельмі ўпартыя, нашы каманды вельмі згуртаваныя. Але я думаю, што нам яшчэ трэба знайсці сваю разыначку. А яна ёсць, і дапаможа абыгрываць найлепшыя каманды свету.

— Аляксандр Леанідавіч, нараўне з хакеем на траве паспяхова развіваецца яго «малодшы брат» індархакей. Якія перспектывы гэтага віду вы бачыце?

— Гэта не малодшы брат, а паўнавартасны від спорту, які развіваецца ў нас з сярэдзіны 1980-х гадоў. У 1985 годзе гродзенская каманда «Рытм» прымала ў «Стайках» Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў дывізіёна В. Гэта было першае спаборніцтва па індархакеі, якое прайшло ў Беларусі. З 1999 года нашы дзяўчаты пяць разоў станавіліся чэмпіёнкамі Еўропы да 21 года. Восем гадоў з жаночай зборнай працаваў галандскі спецыяліст Круіс Херман, які даў штуршок не толькі жаночай зборнай, але і ўсяму беларускаму хакею на траве, навучыў трэнераў і спартсменаў думаць, тварыць і дзейнічаць.

— І як жа забыцца тую перамогу нашай жаночай зборнай на чэмпіянаце Еўропы 2020 года...

— Гэта сапраўды было неверагодна. На хатнім чэмпіянаце Еўропы абыграць грандаў сусветнага індархакея немак і галандак — гэта фантастыка. За перамогай стаяла велізарная праца ўсяго калектыву, усіх трэнераў, лекараў. Тая перамога і збоку выглядала вельмі прыгожа. Але калі бачыш, якая праца стаіць за ёй і ведаеш, чаго варта было прыйсці да перамогі, то эмоцыі немагчыма выказаць словамі. На ўсіх міжнародных кангрэсах Беларусь прыводзілі ў прыклад як краіну, здольную дабівацца высокіх вынікаў і якая пры гэтым не мае вялікай колькасці тых, хто займаецца. І тая перамога ў 2020 годзе паказала, што не ўсё вырашаюць грошы. У нямецкай і галандскай федэрацый хакея на траве бюджэты значна большыя, чым у нас. Але залатыя медалі былі ў беларускіх дзяўчат. І гэта, вядома, дало штуршок у развіцці нашага спорту. У 2018 годзе мы з шасці школ не маглі набраць 10 класных перспектыўных ігракоў. А цяпер у нас па кожным узросце самавітая лаўка запасных, мінімум па 25 моцных гульцоў.

— У жніўні ў рамках II Гульняў краін у Гродне прайшлі спаборніцтвы па новай праграме хакея на траве Hockey5s, беларускія спартсмены сталі пераможцамі. Наколькі перспектыўным вам бачыцца гэты від хакея?

— Ён сапраўды перспектыўны, дынамічны і сучасны. Перавага Hockey5s у тым, што яго могуць развіваць краіны, якія не маюць магчымасцяў для вялікага хакея на траве ці індархакея, бо ў каманду трэба ўсяго 10 чалавек. Гэта відовішчны, цікавы від, у якога вялікая будучыня.

— Аляксандр Леанідавіч, як асабіста вам быць на чале вялікай сям'і хакея на траве?

— Я шчаслівы, што ёсць людзі, якія дапамагаюць нашаму любімаму віду спорту жыць і развівацца. Я буду толькі рады, калі будуць прыходзіць людзі з новымі ідэямі. Спадзяюся, што хакею на траве не нашкодзіў, а дапамог у яго развіцці. Сёння ў кожным рэгіёне ёсць стадыёны, у нас няма праблем з інвентаром. Вядома, калі б нашы папярэднікі не ўзяліся развіваць малавядомы від спорту, нічога б гэтага не было. Яны стварылі нам вельмі моцны падмурак, на якім сёння камфортна працаваць. Спадзяюся, наша цяперашняя дзейнасць гэтак жа будзе ў дапамогу наступным пакаленням. Мы стараемся з кожнай паразы рабіць высновы і працягваем тварыць і імкнуцца наперад. З 45-гадовай гісторыі хакея на траве я правёў у гэтым спорце 42 гады. І мне не сорамна за іх.

Валерыя СЦЯЦКО.
Фота Лізаветы ГОЛАД.